

Undersökningen om den lokala demokratin i kommuner och landsting 2016

ME0002

I denna beskrivning redovisas först allmänna uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde	2
A.2	Statistikområde	2
A.3	SOS-klassificering	2
A.4	Statistikansvarig	2
A.5	Statistikproducent	2
A.6	Uppgiftsskyldighet	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8	Gallringsföreskrifter	3
A.9	EU-reglering	3
A.10	Syfte och historik	3
A.11	Statistikanvändning	4
A.12	Uppläggning och genomförande	4
A.13	Internationell rapportering	4
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar	4
B	Kvalitetsdeklaration	4
B.0	Inledning	4
B.1	Innehåll	4
1.1	Statistiska målstorheter	4
1.1.1	Objekt och population	4
1.1.2	Variabler	4
1.1.3	Statistiska mått	5
1.1.4	Redovisningsgrupper	5
1.1.5	Referenstider	5
1.2	Fullständighet	6
B.2	Tillförlitlighet	6
2.1	Tillförlitlighet totalt	6
2.2	Osäkerhetskällor	6
2.2.1	Urval	6
2.2.2	Ramtäckning	6
2.2.3	Mätning	6
2.2.4	Svarsbortfall	6
2.2.5	Bearbetning	7
2.2.6	Modellantaganden	7

2.3	Redovisning av osäkerhetsmått.....	7
B.3	<i>Aktualitet</i>	7
3.1	Frekvens	7
3.2	Framställningstid.....	7
3.3	Punktlighet	7
B.4	<i>Jämförbarhet och sammanvändbarhet</i>	7
4.1	Jämförbarhet över tiden.....	7
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	7
4.3	Sammanvändbarhet med annan statistik	7
B.5	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	8
5.1	Spridningsformer.....	8
5.2	Presentation	8
5.3	Dokumentation.....	8
5.4	Tillgång till primärmaterial	8
5.5	Upplysningstjänster.....	8

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Demokrati

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Ämnesövergripande statistik

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Statistikerna ingår varken i Sveriges officiella statistik (SOS) eller i systemet för Sveriges officiella statistik (SOS-systemet).

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: Box 24300
Besöksadress: Karlavägen 100, Stockholm
Kontaktperson: Jonas Olofsson
Telefon: 010-479 47 18
E-post: valstatistik@scb.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: Box 24300
Besöksadress: Karlavägen 100, Stockholm
Kontaktperson: Jonas Olofsson
Telefon: 010-479 47 18
E-post: valstatistik@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99).

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Gallringsföreskrifter är inte relevant eftersom undersökningen inte behandlar personuppgifter.

A.9 EU-reglering

Statistiken berörs inte av någon EU-reglering.

A.10 Syfte och historik

Syftet med undersökningen är att producera statistik över den lokala demokratin utveckling och funktionssätt i kommuner och landsting. Statistiken ska ge en beskrivning av kommuner och landsting avseende demokrati och medborgarrelationer, organisation, intern kontroll och revision, samarbetsformer, brukarrelationer samt information och service.

Bakgrunden till undersökningen är ett regeringsuppdrag till Statskontoret i maj år 1998 som bestod i att dels kartlägga samtliga kommuners och landstings organisations-, styr- och verksamhetsformer, dels föreslå former för ett fortsatt utvecklingsarbete vad gäller nationell uppföljning av förnyelsearbetets effekter på den lokala demokratin och medborgarnas rättssäkerhet. Resultatet av uppdraget återfinns i Statskontorets rapport Organisations- och verksamhetsformer i kommuner och landsting (1999:38). Därefter fick Statskontoret i juni år 2000 i uppdrag att föreslå ett system för kontinuerlig uppföljning av förnyelsearbetet i kommuner och landsting. Uppföljningen skulle inriktas på väsentliga nyckeltal som kan belysa organisations-, styr- och verksamhetsformer samt demokrati och rättssäkerhet. Uppdraget avrapporterades genom Statskontorets rapport Uppföljning av förnyelsearbetet i kommuner och landsting (2002:5). I denna rapport föreslog Statskontoret vilka variabler en databas avsedd för en sådan uppföljning bör innehålla, hur ofta och på vilket sätt dessa variabler bör samlas in. Vidare föreslog Statskontoret att SCB borde vara huvudman för drift och utveckling av databasen.

Med utgångspunkt från Statskontorets rapport gav regeringen SCB i september 2002 ett uppdrag om statistik som rör den lokala demokratin utveckling och funktionssätt m.m. (Ju2002/6398). Uppdraget innefattade flera delar och en del bestod i att uppdatera de uppgifter som Statskontoret samlat in. Den uppdateringen skedde huvudsakligen genom enkätundersökningar som här beskrivs. Undersökningen har genomförts fyra gånger av SCB, 2003, 2008, 2012 och 2014.

A.11 Statistikanvändning

Användare är kommuner och landsting, de politiska partierna, organisationer, myndigheter, massmedia, den samhällsvetenskapliga forskningen och den politiskt intresserade allmänheten. Resultaten används för att belysa den lokala demokratin utveckling och funktionssätt.

A.12 Uppläggnings och genomförande

Inför undersökningens genomförande skickade SCB ut information om undersökningen och en förfrågan om kontaktperson vid alla kommuner och landsting/regioner. Den 22 mars 2016 skickades inloggningsuppgifter ut till de kontaktpersoner som lämnats av kommunerna och landstingen. En första påminnelse skickades ut i den 11 april. Innan den påminnelsen gick ut hade 76 kommuner och 6 landsting besvarat enkäten. Utskick av en andra påminnelse gjordes den 26 april. Då den andra påminnelsen skickades ut hade 114 kommuner och 8 landsting/regioner besvarat enkäten. Ytterligare en påminnelse gjordes under de följande månaderna kontaktades de kommuner och landsting som inte besvarat enkäten per telefon. I slutet av augusti hade svar kommit in från 276 kommuner och 18 landsting och regioner.

A.13 Internationell rapportering

Ingen internationell rapportering görs.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inga förändringar är planerade i kommande undersökningar.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Undersökningen om den lokala demokratin i kommuner och landsting genomförs en gång per mandatperiod. Det är kommuner och landsting som är undersökningsobjekt. Mätinstrumentet är en enkät med ett 40-tal frågor som rör organisation, demokrati, medborgarrelationer, intern kontroll och revision, samarbetsformer, brukarrelationer samt information och service. Resultat redovisas i SCB:s Statistikdatabasen.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

1.1.1 Objekt och population

Objekten utgörs av kommuner och landsting. Populationen omfattar Sveriges samtliga kommuner och landsting 2016.

1.1.2 Variabler

Följande variabler redovisas i statistiken:

- Partier i politiskt styre
- Kommun- eller stadsdelsnämnder
- Partipolitiskt obunden styrelse
- Partistöd

- Politisk sekreterare
- Hemvist för revisionens ordförande
- Kommunalförbund
- Gemensam nämnd
- Offentligt-privat partnerskap (OPP)
- Idéburet offentligt partnerskap (IOP)
- Överenskommelse med civila samhället
- Brukarrepresentation
- Strategi för systematiskt utvecklingsarbete mellan medborgare, brukare och medarbetare
- Medborgarkontor
- Tjänstegaranti/servicedeklaration
- Kalendarium över fullmäktiges sammanträden på webbplats
- Möteshandlingar till fullmäktiges sammanträden på webbplats
- Protokoll från fullmäktiges sammanträden på webbplats
- Kommunala föreskrifter på webbplats
- Digitalt ärendehanteringssystem på webbplats
- Information om politiskt styre på webbplats
- Debattforum på webbplats
- Möjlighet att lämna synpunkter via webbplats
- Möjlighet att skicka meddelanden till förtroendevalda på webbplats
- Information om medborgarförslag på webbplats
- Möjlighet att följa hanteringen av inlämnat medborgarförslag på webbplats
- Användning av sociala medier
- Kommunala folkomröstningar
- Folkinitiativ
- Medborgarförslag
- Antal fullmäktigesammanträden
- TV-, radio- eller webbsändningar från fullmäktigesammanträden
- Öppna nämndsammanträden
- Medborgardialoger
- Medborgarundersökning
- Råd med grupper av medborgare
- Politiskt organ för arbete med demokratifrågor
- Medel för demokratiarbete
- Demokratiredovisning

1.1.3 Statistiska mått

Statistiken redovisas i antal och förekomst eller icke förekomst av aktivitet, samt i som antal.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Statistikens variabler redovisas efter kommuner och landsting.

1.1.5 Referenstider

Insamlingen har genomförts under vår och sommar 2016. Referensperioderna som frågorna avser variera mellan direkt efter valet 2014, hela året 2015 och föregående mandatperiod (2011-2014). I vissa frågor anges ingen tidsperiod och sträcker sig då fram till svarstillfället.

1.2. Fullständighet

Den statistik som samlas in inom ramen för undersökningen är generell och täcker in ett stort antal former och arbetssätt inom områdena organisation, intern kontroll och revision, samarbetsformer, brukarrelationer, information och service samt medborgarrelationer. Området är brett vilket medför att undersökningen inte täcker in allt inom ovan angivna områden. Frågorna är allmänna till sin karaktär och syftar främst till att kartlägga om något finns eller inte finns snarare än undersöker omfattning och innehåll.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Den totala tillförlitligheten är god. Det kan förekomma fel som beror på att den som har svarat på enkäten har lämnat fel uppgifter. För att minska den typen av fel har förklarande texter lagts i anslutning till frågor med begrepp har behövt preciseras.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Statistiken är totalräknad och därmed inte påverkad av urvalsosäkerheter.

2.2.2 Ramtäckning

Ramtäckningen i undersökningen är fullständig. Ingen över- eller undertäckning förekommer.

2.2.3 Mätning

Datainsamlingen skedde i form av ett elektroniskt frågeformulär som skickades till kontaktpersoner vid kommuner och landsting. För att minimera mätfel vidtogs ett antal åtgärder. Bland dessa var att förbereda kommuner och landsting inför undersökningen genom att dels skicka ut information om undersökningen i förväg, dels be om en specifik kontaktperson för undersökningen. Frågorna hölls på det allmänna planet och detaljuppgifter efterfrågades i liten utsträckning. Logiska kontroller gjordes under själva ifyllandet för att minimera det partiella bortfallet. Huruvida kommunerna respektive landstingen fyllt i korrekta uppgifter finns ingen kännedom om. SCB förlitar sig på att svaren är sanningsenliga.

2.2.4 Svartsbortfall

Svartsbortfall, vanligen förkortat till bortfall, uppstår när värde på en eller flera variabler i en undersökning inte kan hämtas in. Saknas alla värden för ett undersökningsobjekt (t.ex. person, företag, kommun osv.) är det frågan om *objektsbortfall*; saknas enbart vissa värden, handlar det om *partiellt bortfall*. Undersökningens insamlingsperiod har valts för att öka chansen att få in så många svar som möjligt. Bortfallet summerar till 14 kommuner, motsvarande 4,8 procent och 2 landsting motsvarande 10 procent. Detta bör beaktas vid analys av resultaten, då uppgifter som redovisas endast gäller de kommuner och de landsting som inkommit med svar.

2.2.5 *Bearbetning*

För statistiken över den lokala demokratin i kommuner och landsting har inga studier genomförts kring risker och konsekvenser om bearbetningsfel. Kontinuerliga kontroller genomförs under arbetets gång för att på så sätt minimera eventuella bearbetningsfel. Efter att svaren, i elektronisk form, har kommit in till SCB skapades en del nya variabler. Vid bearbetning och analys skedde även kontroller av det insamlade datamaterialet. Bedömningen är att statistiken är relativt opåverkad av bearbetningsfel.

2.2.6 *Modellantaganden*

Det görs inga modellantaganden.

2.3 **Redovisning av osäkerhetsmått**

Det är totalräknad statistik och därför beräknas inga osäkerhetsmått.

B.3 **Aktualitet**

3.1 **Frekvens**

Undersökningen genomförs en gång per mandatperiod och resultaten publiceras i samband med det. Resultat från undersökningen kan också publiceras i form av artiklar eller i presentationer.

3.2 **Framställningstid**

Statistikens framställningstid är ungefär tre månader efter avslutad insamling.

3.3 **Punktlighet**

Statistiken har publicerats enligt publiceringsplan.

B.4 **Jämförbarhet och sam användbarhet**

4.1 **Jämförbarhet över tiden**

De frågor som ställs till kommuner och landsting i undersökningen om den lokala demokratin har sitt ursprung i de undersökningar som tidigare genomförts av Statskontoret (se punkt A.10 *Syfte och historik*). Vissa förändringar av enkäten har gjorts i syfte att öka kvaliteten och användbarheten av de insamlade uppgifterna samt att minska uppgiftslämnarbördan. För en stor mängd frågor kan dock svaren från kommuner och landsting jämföras med tidigare insamlade uppgifter.

4.2 **Jämförbarhet mellan grupper**

Samma frågor har ställts till alla kommuner respektive alla landsting, och många frågor har ställts till såväl kommuner som landsting. Det möjliggör jämförelser mellan olika kommuner och olika landsting.

4.3 **Sam användbarhet med annan statistik**

SCB publicerar en stor mängd statistik på landstings- och kommunnivå som kan vara intressant att använda tillsammans med statistiken över den lokala demokratin. Som exempel kan nämnas offentlig ekonomi, förtroendevalda och resultaten i allmänna val.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Statistiken tillgängliggörs via SCB:s webbplats, www.scb.se/me0002, och i Statistikdatabasen.

5.2 Presentation

Statistiken presenteras som tabeller och som en statistiknyhet.

5.3 Dokumentation

Framställningen av statistikregistret och statistiken beskrivs i *Dokumentation av statistiken (SCBDOK)*. Statistikens kvalitet beskrivs i föreliggande dokument, *Beskrivning av statistiken (BaS)*. Detaljerad information om mikrodata finns beskrivet i *Dokumentation av mikrodata (MetaPlus)*. Samtliga dokumentationer är tillgängliga på SCB:s webbplats, www.scb.se/me0002.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Svar för enskilda kommuner och landsting för en majoritet av frågorna finns tillgängliga via SCB:s *Statistikdatabasen*, www.scb.se/me0002. Svar på övriga frågor samt bearbetningar kan beställas från SCB.

5.5 Upplysningstjänster

Förfrågningar besvaras av de personer som direkt arbetar med valstatistiken på SCB, e-post: valstatistik@scb.se.